

УДК 336.7

JEL Classification: G23

DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.29.2024.308815>**Коровіна Н. В.**кандидат економічних наук, доцент
ORCID ID: 0000-0003-0395-0602**Юр'єва Г. О.**здобувач вищої освіти кафедри економічної теорії та
економічних методів управління
ORCID ID: 0009-0007-4563-9683

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Korovina Natalia, Yurieva Hanna

V. N. Karazin Kharkiv National University

МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF THE FINANCIAL LEASING MARKET IN UKRAINE

У сучасних умовах розвитку економіки України фінансовий лізинг набуває дедалі більшої важливості як інструмент фінансування, що сприяє активізації інвестиційних процесів і підвищенню конкурентоспроможності підприємств. Об'єктом даного дослідження є ринок фінансового лізингу в Україні, який характеризується динамічним зростанням і зростаючим попитом з боку різних секторів економіки. Предметом даного дослідження є вплив фінансового лізингу на економічний розвиток країни, його роль у підтримці малого і середнього бізнесу, а також механізми, що забезпечують ефективність цього інструменту. Автори аналізують сучасний стан ринку фінансового лізингу в Україні для висвітлення його потенціалу та виявлення можливостей, в тому числі через поширення загальної інформації про існування фінансового лізингу та важливості його всебічного використання.

Ключові слова: фінансовий лізинг, ринок лізингу, лізингова угода, фінансові інструменти, інноваційний розвиток.

Financial leasing is an important component of the economic market. The article considers the possibilities of the financial leasing market development in Ukraine. The authors analyze the development trends, the consequences of the introduction of technological innovations and the main barriers that hold back the development of this sector, including low awareness, growing risks, uneven development between industries and destructive processes in certain sectors of the economy. In addition, the state of war in the country is taken into account. This study demonstrates that, despite the significant potential, financial leasing in Ukraine faces serious obstacles that hold back its development. In order to fully unlock market opportunities, these challenges must be thoroughly explored and solutions proposed. One of the key factors restraining the development of the leasing market is the low level of awareness of potential customers about the essence of leasing, its advantages and opportunities. Many entrepreneurs do not have sufficient knowledge about how financial leasing works and how their business can benefit from it, which leads to mistrust and reluctance to use leasing schemes. Destructive processes in certain sectors of the economy, such as a drop in production volumes, a decline in the solvency of enterprises, currency devaluation, etc., have a negative impact on the leasing market. Transport, agriculture and construction suffered the most, as there are sectors where the number and value of leasing agreements decreased. The state not only regulates the activities of industries, but also provides certain support for their development. It can be financial assistance to financial institutions engaged in leasing, through credit programs on preferential terms or by providing guarantees for loans; creation of special funds for leasing; support for government programs to stimulate investments. The article indicates that state support for financial leasing is especially useful for small and medium-sized enterprises. The analysis shows that the development of leasing occurs unevenly in different industries. This indicates the need for a differentiated approach to stimulating leasing activity in various areas of the economy.

Key words: financial leasing, leasing market, leasing agreement, financial instruments, innovative development.

Постановка проблеми. Фінансовий лізинг в Україні має значний потенціал, але стикається з низкою перешкод, які обмежують його розвиток. Низький рівень обізнаності потенційних клієнтів щодо суті фінансового лізингу, відсутність чіткої нормативно-правової бази, деструктивні процеси в окремих галузях економіки та нерівномірність розвитку за галузями є основними бар'єрами для розвитку ринку.

Аналіз ринку фінансового лізингу в Україні показує, що його розвиток відбувається нерівномірно за різними галузями. Скорочення обсягів виробництва, зниження платоспроможності підприємств, девальвація національної валюти тощо негативно позначаються

на ринку фінансового лізингу. Вочевидь необхідність диференційованого підходу до стимулювання лізингової діяльності в різних галузях економіки.

Загалом, фінансовий лізинг в Україні має значний потенціал, але його реалізація стримується низкою факторів, серед яких низька обізнаність потенційних клієнтів, недосконалість нормативно-правової бази, вплив кризових явищ в економіці та нерівномірність розвитку за галузями. Вирішення цих проблем дозволить повною мірою розкрити можливості ринку фінансового лізингу в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним і практичним аспектам фінансового лізингу

присвячені дослідження зарубіжних вчених, як Г. Бірмана, М. Ван Бреда, А. Гроппелі, Б. Нідлза, Е. Нікбахта, Е. Хендріксена, а також таких вітчизняних вчених, як В. Бережна, Л. Братчук, Ф. Бутинця, Н. Внукової, А. Герасимовича, А. Загороднього, З. Задорожного, Л. Кіндрацької, В. Леня, В. Лященко, В. Міщенко, Я. Онищука, П. Савчука, Я. Усенка. Треба згадати, що тим чи іншим проблемам фінансового лізингу присвячено ряд дисертаційних робіт, зокрема С. Лайчука, Т. Бондаря, О. Колеснікової, О. Годованець, О. Розмислова, Т. Хомуляка, О. Ілляшенка, Н. Лободи, С. Ніколаєвої і І. Клименка [1].

Формування цілей статті. Метою даної статті є дослідження сутності і стану ринку фінансового лізингу в Україні, виявлення основних проблем і бар'єрів, що стримують його подальше зростання, визначення можливостей його розвитку.

Вклад основного матеріалу. Лізинг відіграє значну роль у переозброєнні і подальшому розвитку виробництва в країнах з ринковою економікою. Він виконує ряд важливих господарських функцій. Загальновідомо, що у в сучасному світі моральне старіння техніки може відбуватися навіть раніше фізичного старіння. Тому виникає необхідність постійного оновлення обладнання з метою підтримки конкурентоздатності компаній. Лізинг надає можливість підприємствам отримати доступ до нової техніки, а також є додатковим джерелом фінансових ресурсів для інвестування в основні фонди підприємства. Причому завдяки лізинговому механізму такі можливості отримують організації, які за інших умов не могли б собі такого дозволити, тим самим розширюється коло ринкових операцій і робиться вклад у мультиплікаційний фінансовий ефект.

Найбільш поширеним видом лізингу є фінансовий лізинг, який передбачає виплату орендарем протягом періоду дії угоди суми, що покриває повну вартість амортизації майна або більшу її частину, а також прибуток орендодавця. Для фінансового лізингу характерні наступні основні моменти. «Метою лізингоодержувача є або придбання об'єкта лізингу, або користування ним протягом майже всього його строку служби. Усі права та обов'язки, що випливають із права економічної власності на об'єкт лізингу, несе лізингоодержувач. Лізингоодержувач має намір сплатити повну або майже повну вартість майна протягом строку лізингу, а відтак швидше отримати об'єкт лізингу у власність по закінченні строку лізингу. Лізингоодержувач сам обирає об'єкт лізингу, а потім звертається до лізингодавця за коштами. Це важливо, оскільки лізингова компанія, що фінансує угоду, не повинна нести відповідальність за якість, технічні характеристики, навіть якщо вона є його юридичним власником» [2]. Лізингоодержувач у відповідності до Закону України «Про Лізинг» має право отримати об'єкт лізингу у власність [3].

Як і на будь який інший ринок на ринок фінансового лізингу існують бар'єри для входу. До них належать регулятивні обмеження, адже Україна має високий рівень регулювання фінансового сектору. Для входу на ринок лізингу необхідно отримати ліцензію від Національної комісії з фінансового нагляду, що може бути складним і витратним процесом. Також не слід забувати про великий початковий капітал. Запуск лізингової компанії потребує значних інвестицій,

особливо на початковому етапі. Це включає в себе фінансування лізингового майна, створення інформаційної і технічної інфраструктури, а також витрати на маркетинг та рекламу. Наступними ідуть комплексні технічні знання, бо для успішного ведення бізнесу в галузі фінансового лізингу необхідні глибокі знання фінансів, права, оцінки ризиків та управління активами. Це може становити виклик для нових учасників ринку.

Ринок фінансового лізингу в Україні вже насичений гравцями, які мають великий досвід і ресурси. Для нових учасників це може бути важкою перешкодою, оскільки вони мають конкурувати з вже встановленими брендами і клієнтською базою. Лізингова діяльність пов'язана з різними фінансовими та операційними ризиками, такими як кредитний ризик, ризик стану майна, ліквідності та інші. Ефективне управління цими ризиками вимагає спеціалізованих знань та ресурсів.

На ринку фінансового лізингу в Україні існують кілька крупних компаній, які контролюють велику частину ринку фінансового лізингу. Ці компанії зазвичай мають значний обсяг активів та широку клієнтську базу. При цьому на ринку також присутні менші учасники, але вони не мають такого значного впливу на ринкові показники. Така структура ринку вказує на те, що конкуренція між великими компаніями може бути досить інтенсивною, але при цьому є деяка концентрація влади та ресурсів в обмеженому колі учасників ринку [2].

Втім, треба зазначити, що на ринку фінансового лізингу в Україні представлені як великі міжнародні корпорації, так і місцеві фірми. Вони забезпечують широкий спектр послуг і мають різну спеціалізацію, охоплюючи різні сегменти економіки. Станом на 2023 рік, на ринку фінансового лізингу в Україні діють понад 200 компаній. Ринок має досить високу концентрацію, де кілька великих гравців займають значну частку, в той час як багато малих та середніх компаній також активно працюють на ринку. Основні частки ринку належать кільком великим компаніям, що мають значні фінансові ресурси та широку мережу. До таких компаній належать:

– OTP Leasing: Частка на ринку становить близько 20%. Компанія спеціалізується на лізингу автомобілів, сільськогосподарської та будівельної техніки.

– Raiffeisen Leasing: Займає приблизно 15% ринку, пропонуючи лізинг різних видів обладнання, транспорту та нерухомості.

– UniCredit Leasing: Частка ринку близько 10%. Основний фокус – автомобільний лізинг та лізинг промислового обладнання.

Інші компанії мають менші частки, але вони активно конкурують у своїх нішах. Наприклад:

– Альфа-Лізинг: Частка близько 5%. Спеціалізується на лізингу комерційних автомобілів та вантажівок.

– Ленд-Лізинг: Займає близько 4% ринку, пропонуючи послуги лізингу сільськогосподарської техніки.

Аналізуючи ринок фінансового лізингу, було з'ясовано, що компанії часто спеціалізуються на певних сегментах, що дозволяє їм краще відповідати потребам конкретних клієнтів. Має місце наступна сегментація:

– Автомобільний лізинг: включає як легкові, так і комерційні автомобілі. Наприклад, OTP Leasing

та UniCredit Leasing мають сильні позиції у цьому сегменті.

– Сільськогосподарська техніка: Компанії, такі як Ленд-Лізинг, спеціалізуються на лізингу сільськогосподарської техніки, що є важливим для аграрного сектора України.

– Будівельна техніка: Raiffeisen Leasing та інші подібні компанії забезпечують лізинг будівельної техніки та обладнання, що необхідне для інфраструктурних проектів.

– Промислове обладнання: UniCredit Leasing та інші компанії пропонують лізинг промислового обладнання для виробничих підприємств.

– Нерухомість: Деякі компанії також надають лізинг комерційної нерухомості, що допомагає підприємствам розширювати свої площі без значних капітальних витрат [4].

Далі розглянемо споживачів на ринку та групи до яких вони належать. Малий та середній бізнес (МСП) активно використовує фінансовий лізинг для придбання техніки, обладнання та транспортних засобів без значних початкових витрат. Ці суб'єкти можуть бути зацікавлені в лізингу різних видів майна для покращення виробничих процесів та розвитку бізнесу. В свою чергу, великі компанії можуть використовувати фінансовий лізинг для масштабних інвестицій у виробниче обладнання та технології. Ці суб'єкти можуть мати великий обсяг потреб у лізинговому майні та активно користуватися лізинговими послугами для оптимізації фінансових потоків та ресурсів. Тим часом, індивідуальні підприємці можуть використовувати фінансовий лізинг для придбання транспортних засобів та обладнання для своєї діяльності. А фізичні особи також можуть бути зацікавлені в лізингу, зокрема для покупки автомобілів або обладнання для особистих потреб [5].

Існує ряд чинників, які більше за інше впливають на діяльність ринку, що розглядається. До них належать:

– Глобалізація: з розвитком глобальних фінансових ринків фірми фінансового лізингу українського ринку стикаються зі зростанням конкуренції від іноземних компаній та потребою адаптації до міжнародних стандартів.

– Технологічні інновації: використання новітніх технологій у процесах фінансового лізингу дозволяє підвищити ефективність та конкурентоспроможність фірм.

– Регулятивність: законодавчі та регуляторні вимоги в галузі фінансового лізингу впливають на конкурентоспроможність фірм, вимагаючи дотримання стандартів та нормативів.

– Фінансова стійкість: здатність фірми до утримання стабільного фінансового стану та оптимального використання ресурсів також впливає на її конкурентоспроможність.

– Клієнтська база: широке та різношерсте коло клієнтів, які потребують фінансового лізингу, визначає можливості фірми привернути та утримати клієнтів.

Інноваційність та адаптивність: здатність фірм реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі, впроваджувати новітні технології та підходи, є ключовими для забезпечення їхньої конкурентоспроможності [6].

Звичайно, сьогодні інноваційність є невід'ємною частиною розвитку будь-якої галузі. Не є винятком і

сфера фінансового лізингу. Тому в ході аналізу були виявлені наступні складові інноваційного розвитку фірм на ринку фінансового лізингу:

А) Технологічні потреби галузі. Технології для ефективного відстеження, моніторингу та управління активами використовуються компаніями фінансового лізингу. Це може включати в себе впровадження систем IoT (інтернет речей), які дозволяють віддалено відстежувати стан активів та передбачати потреби в обслуговуванні або заміні. Аналітичні інструменти та алгоритми штучного інтелекту використовуються для оцінки ризиків та прийняття рішень щодо видачі кредитів. Це допомагає зменшити ймовірність неплатоспроможності клієнтів та оптимізує процес прийняття рішень. Впровадження цифрових технологій та автоматизація процесів обробки документів, укладення угод та збору даних допомагає знизити час обробки та підвищити точність операцій [7].

Б) Залежність галузі від інновацій. Успішність компаній у галузі фінансового лізингу в значній мірі залежить від їхньої здатності впроваджувати інновації. Інноваційні продукти та послуги дозволяють компаніям привертати клієнтів, забезпечувати кращий сервіс і ефективніше конкурувати на ринку. Компанії, які активно впроваджують інновації, мають можливість адаптуватися до змін на ринку та задовольняти зростаючі потреби клієнтів.

В) Швидкість оновлення техніки та технологій. У галузі фінансового лізингу швидкість оновлення техніки та технологій може мати значний вплив на успішність бізнесу. Компанії повинні тримати руку на пульсі новітніх розробок, щоб надавати клієнтам доступ до сучасного обладнання та технологій. Постійна оновлення технічних знань та умінь персоналу також є важливим елементом успіху в цій галузі.

Певно, що впровадження підприємствами інновацій матиме свої результати, серед яких виокремимо, в першу чергу, такі:

– розширення асортименту продуктів та послуг, що відповідає різним потребам клієнтів, що може привести до більшого попиту на послуги компанії та збільшення її ринкової частки;

– відокремлення від конкурентів за рахунок надання унікальних пропозицій для клієнтів: нові технології, швидше обслуговування або інші переваги, які привертають та утримують клієнтів;

– оптимізація операцій та зниження витрат (наприклад, впровадження автоматизованих систем управління може покращити ефективність роботи та зменшити час, потрібний для обробки документів та угод);

– покращення управління ризиками та підвищення стійкості до змін у галузі (наприклад, використання аналітичних інструментів та штучного інтелекту може допомогти виявляти потенційні ризики та розробляти стратегії їх управління) [8].

Розглядаючи сучасний стан ринку фінансового лізингу не можна уникати аналізу державного регулювання цього ринку. Результати аналізу показали, що воно має декілька складових.

По-перше, важливо зазначити, що основним законодавчим актом, що регулює фінансовий лізинг в Україні, є Закон України "Про лізинг". Цей закон визначає правові основи функціонування фінансового лізингу, включаючи визначення суб'єктів лізингових відносин,

умови укладання лізингових угод, права та обов'язки сторін, порядок реєстрації угод тощо [3]. Підприємства, які здійснюють діяльність у сфері фінансового лізингу, можуть підпадати під обов'язкове ліцензування згідно з вимогами національного регулятора – Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (НКЦПФР). Це включає в себе процедуру отримання ліцензії на здійснення лізингової діяльності та відповідне відстеження додержання ліцензійних умов. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, встановлює фінансові вимоги до підприємств, що надають послуги фінансового лізингу. Ці вимоги можуть стосуватися мінімального розміру власного капіталу, обов'язкових резервів, ведення фінансової звітності тощо.

По-друге, законодавство також передбачає заходи для захисту прав клієнтів фінансового лізингу. Це може включати вимоги до умов угоди, правил інформування клієнтів про їхні права та обов'язки, а також механізми врегулювання спорів між сторонами.

По-третє, національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, здійснює нагляд і контроль за діяльністю підприємств фінансового лізингу. Це включає в себе перевірки відповідності ліцензійних умов, аналіз фінансової стійкості та ризиків діяльності, а також реагування на порушення законодавства [9].

Держава не тільки регулює діяльність галузей, але й надає певну підтримку для їх розвитку. Це може бути фінансова допомога фінансовим установам, які займаються лізингом, через програми кредитування за пільговими умовами або шляхом надання гарантій на кредити. Це може включати такі ініціативи, як створення спеціальних фондів для лізингу або підтримка урядових програм з метою стимулювання інвестицій. Фінансовий лізинг може бути особливо корисним для малих та середніх підприємств, оскільки він дозволяє їм отримати доступ до необхідних активів без значних витрат на придбання. Державні програми можуть бути спрямовані на стимулювання використання фінансового лізингу саме для цієї цільової групи.

Також для сприяння розвитку фінансового лізингу важливо мати відповідне законодавство та регулятивну базу. Держава може проводити реформи у сфері регулювання фінансового лізингу, включаючи вдосконалення законодавства, спрощення процедур та удосконалення механізмів нагляду. В свою чергу для ефективного функціонування галузі фінансового лізингу важлива роль відводиться інфраструктурі та технологіям. Держава може інвестувати у розвиток цифрових платформ, що спростять процеси лізингу, а також у підвищення рівня доступності та швидкості обробки документів.

Ще одним важливим аспектом державної підтримки є забезпечення фахової підготовки для фахівців у сфері фінансового лізингу. Державні програми можуть включати навчальні курси, семінари та тренінги для співробітників фінансових установ та підприємств з метою підвищення їхньої кваліфікації. Для привернення іноземних інвестицій та розширення міжнародних зв'язків у сфері фінансового лізингу держава може активно сприяти укладанню міжнародних угод та участь у міжнародних форумах та ініціативах [5; 7].

У зв'язку з воєнним періодом виникає перелік проблем, з якими стикається сфера фінансового лізингу. Військове положення та економічна нестабільність спричиняють зниження попиту на фінансовий лізинг через обмеження доступу до фінансових ресурсів та зміни в споживчому поведінці. Крім того воєнні дії можуть призвести до руйнування майна та інфраструктури, що збільшує ризик втрати активів, який ускладнює умови для фінансового лізингу.

Можна прогнозувати, що і у післявоєнному періоді буде свій перелік проблем. Країна може зазнавати економічних труднощів, що може призводити до подальшого зменшення споживчого попиту та інвестицій, що впливає на ринок фінансового лізингу. Нестабільність у політичній сфері може створювати невизначеність та ризики для бізнесу, що ускладнює розвиток та функціонування компаній фінансового лізингу. Зміни у законодавстві та невизначеність правового середовища можуть створювати перешкоди для розвитку фінансового лізингу та викликати ризики для бізнесу [7].

Війна та її наслідки створюють складні умови для бізнесу, але компанії, що працюють на ринку фінансового лізингу, можуть адаптуватися та досягати успіху. В цьому їм можуть допомогти рекомендації, зроблені на основі проведеного дослідження сучасного стану ринку фінансового лізингу, виявлення та аналізу його проблем і можливостей розвитку. Розглянемо основні з них.

– Гнучкість та адаптація. Важливо розробляти програми, що враховують підвищені ризики в умовах воєнного часу; ввести гнучкі умови для клієнтів, зокрема можливість реструктуризації боргу та відстрочки платежів; зосередитися на різних галузях, щоб зменшити ризики, пов'язані з нестабільністю окремих секторів.

– Підтримка клієнтів та збереження довіри. Важливо підтримувати відкриту комунікацію з клієнтами, інформувати їх про можливі зміни та нові умови, запропонувати клієнтам додаткові послуги, такі як консалтинг з управління ризиками та оптимізація бізнес-процесів.

– Технологічні інновації. Можливо впроваджувати цифрові платформи для спрощення процесів оформлення та управління лізинговими угодами. Це знизить витрати і підвищить ефективність. Також важливо аналізувати дані для прогнозування ризиків та оптимізації управління активами.

Партнерство та співпраця: залучати фінансування та підтримку від міжнародних організацій, таких як Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) та Міжнародна фінансова корпорація (IFC); розширювати співпрацю з місцевими банками та підприємствами для створення спільних програм лізингу, що враховують специфіку українського ринку.

– Розширення пропозиції: розглянути можливість запровадження нових продуктів, таких як зелений лізинг для фінансування екологічних проектів та лізинг ІТ-обладнання. Війна та її наслідки можуть створити попит на лізинг нерухомості для відновлення бізнесу та інфраструктури.

– Управління ризиками: включати страхові продукти в лізингові угоди для захисту активів та зниження ризиків; вдосконалювати процедури оцінки кредитоспроможності клієнтів для мінімізації ризиків неплатежів.

– Соціальна відповідальність: інвестувати в соціальні програми та ініціативи, що сприяють відновленню та розвитку регіонів, постраждалих від війни; підтримувати екологічно чисті та стійкі проекти, що можуть залучати додаткові інвестиції та фінансування, тощо.

Висновки. Фінансовий лізинг є доволі молодою і на жаль не достатньо відомою галуззю в Україні. Дане дослідження ринку вказує на його значний потенціал для стимулювання економічного зростання та підтримки розвитку бізнесу. Він демонструє стабільне зростання, обумовлене як внутрішніми економічними факторами, так і сприятливими умовами в довоєнний

період для ведення бізнесу. Незважаючи на позитивні тенденції, ринок стикається з ризиками економічної нестабільності, політичними ризиками та макроекономічними коливаннями. Для подолання цих викликів необхідно впроваджувати ефективні механізми диверсифікації фінансових інструментів. Загалом, ринок фінансового лізингу в Україні має значний потенціал для зростання. Завдяки вдосконаленню регуляторного середовища, розширенню доступу до фінансових ресурсів та активному впровадженню інноваційних технологій, цей ринок може стати важливим драйвером економічного розвитку країни.

Література:

1. Перетятко Ю., Нагорний П. Перспективні напрямки досліджень з фінансового лізингу. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 2(34). С. 236–243. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/286702/282147> (дата звернення: 10.04.2024).
2. Фаюра Н.Д. Сутність і значення фінансового лізингу в Україні. *Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки*. 2012. № 3 (69). С. 227–233. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/6243.pdf> (дата звернення: 12.04.2024).
3. Про Лізинг: Закон України від 23.03.1998 № 01-8/104. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_104800-98#Text (дата звернення: 12.04.2024).
4. Огляд ринку лізингу України від Українського об'єднання лізингодавців. Українське об'єднання лізингодавців : веб-сайт. 2020. URL: <https://uul.com.ua/2020/oglyad-rynku-lizyngu-ukrayiny-vid-ukrayinskogo-ob-yednannya-lizyngodavtsiv/> (дата звернення: 24.04.2024).
5. Надання державної підтримки суб'єктам підприємництва за договором фінансового лізингу. *WikiLegalAid : довідково-інформаційна платформа правових консультацій*. 2024. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Надання_державної_підтримки_суб%27ектам_підприємництва_за_договором_фінансового_лізингу (дата звернення: 07.05.2024).
6. Краковська А., Вишневський І., Педос Н. Лізингова галузь в Україні: тенденції та рекомендації для зростання. Проект USAID "Трансформація фінансового сектору". Київ. 2018. URL: https://uul.com.ua/wp-content/uploads/2018/10/Leasing_report_ukr_final_09202018.pdf (дата звернення: 10.05.2024).
7. Чкан І.О. Стан та проблеми розвитку фінансового лізингу в Україні. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2013. № 2 (22). Т. 4. С. 336–342. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/1732/1/915.pdf> (дата звернення: 15.05.2024).
8. Zeynalov Z.G. Innovation in leasing and leasing of innovation: a meta-analysis. *Marketing and Management of Innovations*. 2020. № 4. Р. 202–218. URL: <https://doi.org/10.21272/mmi.2020.4-16> (дата звернення: 15.05.2024).
9. Про затвердження Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг. Постанова Правління НБУ від 29 грудня 2023 № 199. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0199500-23#Text> (дата звернення: 16.05.2024).

References:

1. Peretiatchko Yu., Nahorny P. (2023) Perspektivni napriamky doslidzhen z finansovoho lizynhu [Prospective directions of research on financial leasing]. *Problems and prospects of economics and management*, no. 2(34), pp. 236–243. Available at: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/286702/282147> (accessed April 10, 2024). (in Ukrainian)
2. Faiura N. D. (2012) Sutnist i znachennia finansovoho lizynhu v Ukraini [The essence and significance of financial leasing in Ukraine]. *Collection of Scientific Works of VNAU. Series: Economic Sciences*, no. 3 (69), pp. 227–233. Available at: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/6243.pdf> (accessed April 12, 2024). (in Ukrainian)
3. Verkhovna Rada of Ukraine. (1998) Pro Lizynh : Zakon Ukrainy vid 23.03.1998 № 01-8/104 [About Leasing: Law of Ukraine dated 23.03.1998 No. 01-8/104]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_104800-98#Text (accessed April 12, 2024). (in Ukrainian)
4. Ukrainian association of lessors. (2020) Ohliad rynku lizynhu Ukrainy vid Ukrainskoho obiednannia lizyngodavtsiv [Overview of the Ukrainian leasing market from the Ukrainian Association of Lessors]. Available at: <https://uul.com.ua/2020/oglyad-rynku-lizyngu-ukrayiny-vid-ukrayinskogo-ob-yednannya-lizyngodavtsiv/> (accessed April 24, 2024). (in Ukrainian)
5. WikiLegalAid: reference and information platform for legal advice. (2024) Nadannia derzhavnoi pidtrymky subiekтам pidpriemnytstva za dohovором finansovoho lizynhu [Provision of state support to business entities under a financial leasing agreement]. Available at: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Надання_державної_підтримки_суб%27ектам_підприємництва_за_договором_фінансового_лізингу (accessed May 7, 2024). (in Ukrainian)
6. Krakovska A., Vyshnevskiy I., Pedos N. (2018) Lizynhova haluz v Ukraini: tendentsii ta rekomendatsii dlia zrostannia. Proekt USAID "Transformatsiia finansovoho sektoru" [Leasing industry in Ukraine: trends and recommendations for growth. USAID project "Transformation of the financial sector"]. Available at: https://uul.com.ua/wp-content/uploads/2018/10/Leasing_report_ukr_final_09202018.pdf (accessed May 10, 2024). (in Ukrainian)
7. Chkan I. O. (2013) Stan ta problemy rozvytku finansovoho lizynhu v Ukraini [State and problems of development of financial leasing in Ukraine]. *Collection of scientific papers of the Tavria State Agro-Technological University (Economic Sciences)*, no. 2 (22), vol. 4, pp. 336–342. Available at: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/1732/1/915.pdf> (accessed May 15, 2024). (in Ukrainian)
8. Zeynalov Z. G. (2020) Innovation in leasing and leasing of innovation: a meta-analysis. *Marketing and Management of Innovations*, no. 4, pp. 202–218. DOI: <https://doi.org/10.21272/mmi.2020.4-16> (accessed May 15, 2024).
9. Verkhovna Rada of Ukraine. (2023) Pro zatverdzhennia Polozhennia pro avtoryzatsiiu nadavachiv finansovykh posluh ta umovy zdiisnennia nymy diialnosti z nadannia finansovykh posluh. Postanova Pravlinnia NBU vid 29 hrudnia 2023 №199 [On the approval of the Regulations on the authorization of financial service providers and the conditions for their activities in the provision of financial services. Resolution of the NBU Board of December 29, 2023 No. 199]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0199500-23#Text> (accessed May 16, 2024). (in Ukrainian)